

שיחה כללית – תשפ"ה

התמודדות עם אתגרים

הרב אלישע אבינר

עבודה זרה דף יז א -

ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי חד פצי אפיתחא דעבודת כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונות אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכיס יצריה א"ל איך ניזיל אפיתחא דבי זונות ונכפייה ליצירין ונקבל אגרא כי מטו התם חזינהו [לזונות] איתכנעו מקמיהו א"ל מנא לך הא א"ל מזימה תשמור עלך תבונה תנצרכה.

סנהדרין דף קז עמוד א -

אמר לפניו: רבונו של עולם, מפני מה אומרים, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי דוד? - אמר: אינה מינסו לי, ואת לא מינסית לי, אמר לפניו: רבונו של עולם, בחנני ונסני. שנאמר בחנני ה' ונסני וגו'. אמר: מינסנא לך, ועבידנא מילתא בהדר, דלדידהו לא הודעתיהו ואילו אנא קא מודענא לך, דמנסנא לך בדבר ערוה.

עולת ראייה א עמ' עז -

ולא לידי נסיון. יש שהאדם כבר כבש לו את דרכו בחיים, והולך הוא לתומו ע"פ כל אותו המצב שהוא נתון בו, כבש כבר את המכשולים הטבעיים שבתכונותיו הנפשיות, עמד כבר נגד כל המפריעים הסובבים אותו בחברה, העמיד כבר את נקודת רצונו להשכיל ולהיטיב, אך לפעמים פתאום הוא מוצא את עצמו במצב חדש, בסביבה חדשה, בעולם חדש, נשטף מזרמים חדשים המתיצבים לעומתו, מה שלא עלו כלל על לבו שהם יבאו כנגדו. זהו תכן הנסיון, שצריכים אז לחדש את כל מעמד החיים הרוחניים, ולהתאזר בגבורה חדשה מקורית ממבוע הנשמה, להיות נשאר עומד בקדושתו ומלא צביון תומתו. וזאת היא הבקשה שאנו מבקשים, שלא יביאנו ד' לידי נסיון, שלא תבוא לידינו הפתעה חדשה באורחות חיינו, שלא יהיה לנו זמן ואפשרות להסתגל אליה ולכבוש לנו את מסילתה, באופן שנוכל ללכת באורח ישר ותמים, העולה למעלה כרצון ד' בשמירתו דרך תורתו ומצותיו אשר ציוה אותנו לטוב לנו כל הימים.

ברכות דף לב א -

"ריבונו של עולם, בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל, עד שאמרו די, גרם שעשו את העגל".

דף מקורות

"אמרי דבי ר' ינאי: אין ארי נוהם ("שמח ומשתגע ומזיק" רש"י) מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר. אמר רבי אושעיא: משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים. האכילה כרשינין והיתה מבעטת בו. אמר לה, מי גרם לך שתהא מבעטת בי אלא כרשינין שהאכלתיך! אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: משל לאדם אחד שהיה לו בן. הרחיצו וסכו והאכילו והשקהו ותלה לו כיס על צווארו והושיבו על פתח של זונות. מה יעשה אותו הבן שלא יחטא?!"

תוספות ע"ז דף יז א -

מכאן יש ללמוד שדרך להרחיק מפתח עבודת כוכבים כל מה שיכול משום דכתיב אל תקרב אל פתח ביתה ומוקמי לעיל בעבודת כוכבים שהרי היה רוצה ללכת יותר אפיתחא דבי זונות:

נצי"ב (העמ"ד, דברים ט ד) -

"הזהיר הרבה... שלא יהיו בטוחים בעצמם שלא ייכשלו בעבודה זרה, והיא אזהרת חז"ל 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך', מפני שהאמנה בעצמו (= ביטחון עצמי מופרז) גורם שלא להיות נזהר בדברים הקרובים להכשיל ולבוא לידי עבירה... והא דקאמר 'ניכפיה ליצריה וניקבל אגרא' אינו אלא משום שהיו עוסקים בתורה... וגם ההכרח הביא לידי כך כדי לעבור (= להתרחק) מע"ז, אבל בלא זה ודאי אסור לבטוח בעצמו ולהתקרב לדברים שמביאים לידי עבירה".

רמב"ן -

דרש רבי מאיר שלא היתה לו בת לאברהם, וזו לו לברכה כי לא היה יכול להשיאה רק לבני כנען הארורים, ואם ישלחנה לארצו גם כן תעבוד שם עבודה זרה כמותם, כי האשה ברשות בעלה, ואברהם לא יחפוץ שיצא זרעו הכשר משרה אשתו חוצה לארץ, ואף כי יעבוד עבודה זרה. ורבי יהודה דרש כי בת היתה לו, דאפילו ברתא לא חסריה רחמנא והיא הברכה בכל, כי היה לו כל אשר יחמדו האנשים לא חסר דבר.

מהר"ל בחידושי אגדות -

וה' ברך את אברהם בכל - רוצה לומר שכל אשר היה לאברהם היה בו ברכה, ולפיכך קאמר שברכו שלא היה לו בת, שאם היה לו בת היה צריך להשיאה אל מי שעובד עבודה זרה ודבר זה לא היה ברכה כלל... ולדעת ר' יהודה פרוש הכתוב שברכו בכל ולא היה חסר שום דבר ואפילו בת היה לו.

לדעת ר' מאיר יותר עדיף שיהיה חסר דבר אחד משאם יהיה לו אותו דבר ויהיה בו חסרון. ולדעת ר' יהודה הוא איפכא: כי יותר עדיף שיהיה לו כל ולא יחסר לו דבר אף כי יהיה נמשך מזה חסרון, כיון שמציאותו בלבד הוא ברכה, אין להקפיד על הנמשך.

דף מקורות